
Ministerstvo životního prostředí

Metodika pro hodnocení odpovědného hospodaření s vodou

Praha 2021

Obsah

A.	Úvod	4
B.	Termíny a definice.....	5
C.	Vztah Metodiky OHV a Metodiky VA	6
D.	Postup hodnocení.....	7
E.	Bodový limit potřebný pro propůjčení značky OHV	8
F.	Doplňující informace k hodnotícím oblastem Tabulky OHV.....	9
F.1	Vymezení hranic systému	9
F.2	Vymezení činností	9
F.3	Stanovení ukazatelů činnosti	9
F.4	Druhy vody na vstupu a hodnocení stability	10
F.5	Výchozí stav ukazatelů odpovědného nakládání s vodou.....	10
F.6	Nakládání s odpadními vodami a její kvalita	11
F.7	Nakládání se srážkovými vodami	11
F.8	Určení míry využití recyklované vody	11
G.	Návod na vyplnění Tabulky OHV	12
G.1	Popis Tabulky OHV	12
H.	Oblasti hodnocení.....	13
H.1	Trendy ve spotřebě vody.....	13
H.2	Vody na vstupu.....	15
H.3	Nakládání s odpadními vodami	16
H.4	Kvalita odpadních vod vypouštěných do recipientu.....	17
H.5	Nakládání se srážkovými vodami	18
H.6	Používání recyklované vody	19
H.7	Srovnání s ostatními organizacemi / referenčními hodnotami (benchmark).....	20
H.8	Zajištění právního souladu v oblasti nakládání s vodou; sankce	21
H.9	Šíření povědomí o odpovědném nakládání s vodou, komunikace	22
H.10	Inovace v oblasti nakládání s vodou	23
H.11	Plány pro zvládnání nedostatku vody v podniku	24
H.12	Certifikace.....	26
I.	Příloha I – Tabulka hodnocení Odpovědného hospodaření s vodou.....	27

A. Úvod

Od roku 2015 sužuje Českou republiku sucho, jehož dopady pocítujeme prakticky ve všech odvětvích. Neexistuje přitom jeden univerzální nástroj pro boj se suchem, respektive s jeho dopady. Řešení spočívá v tisících velkých i drobných projektů a přijmutí zodpovědnosti každého z nás. Metodika pro hodnocení odpovědného hospodaření s vodou (dále jen Metodika OHV) může být vhodným nástrojem, jak se lépe adaptovat na stále častější výskyt suchých epizod. Realizací vhodných opatření může podnik zefektivnit svou činnost, snížit svou závislost na rizikovém vodním zdroji, omezením spotřeby dojde k reálným ekonomickým úsporám podniku.

Hodnocení Odpovědného hospodaření s vodou (dále jen OHV) je založeno na zavedených a obecně rozšířených principech, které jsou komplexně reprezentovány takovými standardy, jako jsou ISO 46001 Systémy managementu efektivního hospodaření s vodou, ISO 14001 Systémy environmentálního managementu (EMS), ISO 22301 Systémy managementu kontinuity podnikání, Metodika hodnocení využívání vody na úrovni podniků (zkráceně Metodika vodního auditu – Metodika VA) ve správě Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky apod.

Značka OHV je propůjčována Ministerstvem životního prostředí České republiky organizacím, které splní podmínky Pravidel programu Odpovědného hospodaření s vodou zveřejněných na webových stránkách MŽP ČR.

B. Termíny a definice

Pro účely této metodiky platí termíny a definice uvedené v dokumentech:

- Metodika hodnocení využívání vody na úrovni podniků (zkráceně Metodika VA),
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích, ve znění pozdějších předpisů,
- ČSN 75 0130:1990 Vodní hospodářství – Názvosloví ochrany vod a procesů změn jakosti vod,
- ČSN 75 0101:2009 Vodní hospodářství – Základní terminologie,
- ČSN 1085:2007 Čištění odpadních vod – Slovník,
- ČSN EN 15975-1+A1:2017 Zabezpečení dodávky pitné vody – Pravidla pro management rizik a krizové řízení – Část 1: Krizové řízení,
- ČSN EN ISO 19011:2019 Směrnice pro auditování systémů managementu,
- ISO 46001 Systémy managementu efektivního hospodaření s vodou,
- ISO 14001 Systémy environmentálního managementu (EMS),
- ISO 22301 Systémy managementu kontinuity podnikání

Pro účely této metodiky dále platí následující termíny a definice:

- B.1 „Tabulka OHV“: Tabulka hodnocení Odpovědného hospodaření s vodou prezentující 12 oblastí hodnocení a jejich bodové hodnoty, jejichž vyplnění a dosažení příslušné bodové hranice je nutné pro získání značky OHV.
- B.2 „Žadatel“: Fyzická osoba podnikající či právnická osoba, která žádá o udělení značky OHV pro svoji provozovnu, resp. lokalitu.
- B.3 „Provozovna“: Geograficky vymezená lokalita, ve které se nachází alespoň část organizační struktury žadatele pod jednotným řízením.
- B.4 „Zpracovatel OHV“: Kvalifikovaná osoba, která splňuje následující požadavky:
- B.4.1 vysokoškolské vzdělání technického směru (např. chemického, přírodovědného, systémového inženýrství) doložené kopií diplomu;
 - B.4.2 alespoň 5 let praxe v oboru projektování, provozování, vývoji, nebo testování vodohospodářských zařízení (úpravny vody, čistírny odpadních vod) nebo technologického dozoru nad nimi (dokládá se životopisem).;
 - B.4.3 subjekt nezávislý na ověřované organizaci po dobu minimálně dvou let před zpracováním Tabulky OHV (doložené čestným prohlášením zpracovatele OHV).
- B.5 „Podkladové dokumenty“: Podklady, kterými je doložena správnost výběru konkrétní bodové hodnoty v Tabulce OHV. Tyto podklady připravuje organizace a slouží pro Zpracovatele OHV k ověření správnosti vyplněných údajů. Dokumenty jsou povinnou přílohou k Žádostí o poskytnutí práva k užívání ochranné známky Odpovědné hospodaření s vodou a částečně mohou být nahrazeny zprávou z vodního auditu.
- B.6 „Nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami“ je pro účely této metodiky myšlen jejich odběr či vypouštění odpadních vod do nich.

C. Vztah Metodiky OHV a Metodiky VA

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen MPO) připravilo pro malé a střední podniky výzvu k programu „Poradenství“, jejíž předmětem podpory je zpracování hodnocení hospodářských průmyslových podniků dle Metodiky hodnocení využívání vody v úrovni podniků (zkráceně Metodika VA). Metodika VA je zveřejněna na stránkách MPO jako příloha č. 7 výzvy: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/oppik-2014-2020/vyzvy-op-pik-2019/poradenstvi--poradenske-sluzby-pro-msp--259468>.

Pro vyplnění Tabulky OHV není nezbytně nutné provést kompletní vodní audit podle Metodiky VA, využívat Metodiku VA je však nutné v těch kapitolách, kde se na ni Metodika OHV výslovně odkazuje. Pokud má žadatel zpracován kompletní vodní audit, slouží vodní audit jako podklad pro udělení značky OHV a může nahradit část podkladových dokumentů potřebných pro posouzení Žádosti o poskytnutí práva k užívání ochranné známky Odpovědné hospodaření s vodou.

D. Postup hodnocení

Při úvahách o podání Žádosti o poskytnutí práva k užívání ochranné známky Odpovědné hospodaření s vodou by měla organizace mj. zohlednit logickou návaznost následujících kroků:

- E.1 V prvním kroku je doporučeno si vyhodnotit, zda je pro provozovnu žadatele vůbec vhodné o značku požádat. Provozovna musí být řízena takovým způsobem, aby kontinuálně dosahovala cílů, které jsou reprezentovány jednotlivými hodnocenými kritérii (tj. oblastmi hodnocení) v Tabulce OHV. Mezi nezbytné výchozí informace patří například jasně určené hranice provozovny, jasně definované realizační procesy, ve kterých se spotřebovává voda, přesně určené zdroje vody. Již v této fázi by měla být organizace schopna orientačně pro vlastní potřebu vyplnit Tabulku OHV a porovnat dosažený počet bodů s limitem pro udělení značky.
- E.2 Organizace žadatele musí být v průběhu hodnocení schopna zpracovateli OHV doložit, jakým způsobem po sledované období, tedy v zásadě po tři poslední roky, naplňuje jednotlivé oblasti hodnocení. K tomu je vhodné využít zpracování vodního auditu podle Metodiky VA. Pokud podnik zpracovaný vodní audit nemá, lze k doložení využít jiné podklady, (jejich příklad je uveden v následujícím odstavci) a zpracovat hodnocení samostatně. Tyto potřebné dokumenty nebudou veřejně přístupné, ale slouží jako zdroj informací pro vyplnění Tabulky OHV a ke kontrole jejich správnosti.
- E.3 Mezi potřebné dokumenty patří například faktury za vodné a stočné, vodoprávní povolení, hlášení do ISPOP¹, případně do IRZ², vlastní odečty vody, smlouvy a ujednání vedoucí k optimalizaci odběru vody, realizovaná školení, studie proveditelnosti, verifikace a validace inovativních řešení, certifikáty systémů managementu atd. Podklady lze do značné míry nahradit zprávou od zpracovatele vodního auditu podle Metodiky VA, eventuálně zprávami z jiných relevantních auditů. Nicméně organizace musí být pro zvažovanou provozovnu schopna doložit výběr konkrétního bodového hodnocení v dané oblasti v Tabulce OHV. Potřebné dokumenty jsou přikládány k žádosti spolu s vyplněnou Tabulkou OHV. Příklady využitelných dokumentů jsou uvedeny také v kapitole B.2 Podklady v Metodice VA.
- E.4 Shromážděné podklady je nutné předložit zpracovateli OHV, eventuálně zpracovateli vodního auditu podle Metodiky VA. Zpracovatel OHV šetřením v místě provozovny zjistí skutečný stav, správnost poskytnutých údajů a vyplní a potvrdí Tabulku OHV. Pokud správnost údajů prokázána nebude a/nebo nebude dosaženo požadovaného počtu bodů, zpracovatel vyplněnou tabulku OHV neautorizuje a o udělení značky není možné žádat.
- E.5 Pokud je dosaženo bodové hranice potřebné pro kladné vyřízení žádosti a zpracovatelem OHV je potvrzena správnost údajů, statutární zástupce organizace může požádat o propůjčení značky pro hodnocenou provozovnu.
- E.6 Tabulka OHV je k Žádosti o poskytnutí práva k užívání ochranné známky OHV přikládána ve formátu pdf. a zároveň je přiložen scan Celkového přehledu podepsaný Zpracovatelem OHV.
- E.7 Organizace může pro svoji provozovnu využívat výhody plynoucí z propůjčení značky za předpokladu dodržování licenční smlouvy a Pravidel programu Odpovědného hospodaření s vodou zveřejněných na stránkách MŽP.

¹ Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností (tam, kde je to relevantní).

² Integrovaný registr znečišťování (pokud k ohlášení došlo).

E. Bodový limit potřebný pro propůjčení značky OHV

Požadovaná úroveň bodového hodnocení vyplněné Tabulky OHV pro propůjčení značky OHV je **12 bodů a více**.

F. Doplňující informace k hodnotícím oblastem Tabulky OHV

Před samotným vyplněním Tabulky OHV je vhodné si připravit následující podklady. Ty jsou součástí zpracovaného vodního auditu. V případě, že vodní audit zpracován není, je nutné doložit je formou přílohy k vyplněné Tabulce OHV.

Žadatel o propůjčení značky OHV je odpovědný za přesnost a správnost poskytnutých informací. Zpracovatel OHV je odpovědný za správné a úplné vyplnění Tabulky OHV.

Zpracovatel OHV může dojít k závěru, že jakákoli z níže uvedených oblastí hodnocení není pro provozovnu relevantní. Takové tvrzení musí být objektivně a ověřitelně odůvodněno.

Má-li organizace v rámci jednoho provozu více objektů, hodnotí všechny tyto objekty společně. Má-li podnik z hlediska oblastí hodnocení OHV více samostatných provozoven, probíhá hodnocení pro každou provozovnu zvlášť. Značku OHV poté využívá pouze hodnocená provozovna, nikoliv celý podnik.

F.1 Vymezení hranic systému

Jedná se o zjednodušené grafické schéma na podkladu katastrální mapy, kde bude vyznačen obvod areálu provozovny, zdroje vody pro areál i výstupy odpadní vody. Ve slovním popisu bude uveden kraj a ORP, do kterého areál a vodní zdroje spadají.

F.2 Vymezení činností

V celkovém přehledu Tabulky OHV budou vyplněny požadované informace o organizaci a provozovně. Jedná se např. o kód NACE, který bude vybrán tak, aby nejlépe charakterizoval činnost v dané provozovně.

F.3 Stanovení ukazatelů činnosti

Ke stanovení měrné spotřeby vody je zapotřebí si stanovit pro vymezenou činnost relevantní měřítko výkonu (viz body a) až e)). Účelem ukazatele činnosti je vztáhnout velikost odběru vody v m³ na jednotku výkonu. Využije se jedna z následujících možností podle významnosti v tomto pořadí:

- a) jednotka produkce či objem výroby (tis. Kč) u výrobního podniku,
- b) Kč obratu (zisk + náklady, vč. dotací) u podnikatelských organizací,
- c) jednu obslouženou osobu (klienta, návštěvníka, posluchače, žáka ...) u státních a neziskových organizací a vzdělávacích institucí,
- d) jednoho zaměstnance chráněného pracovního místa u neziskových organizací typu chráněných dílen, projektů integrace apod.,
- e) jiný vhodný parametr obvyklý pro obor činnosti (např. nemocniční lůžko, hotelové lůžko).

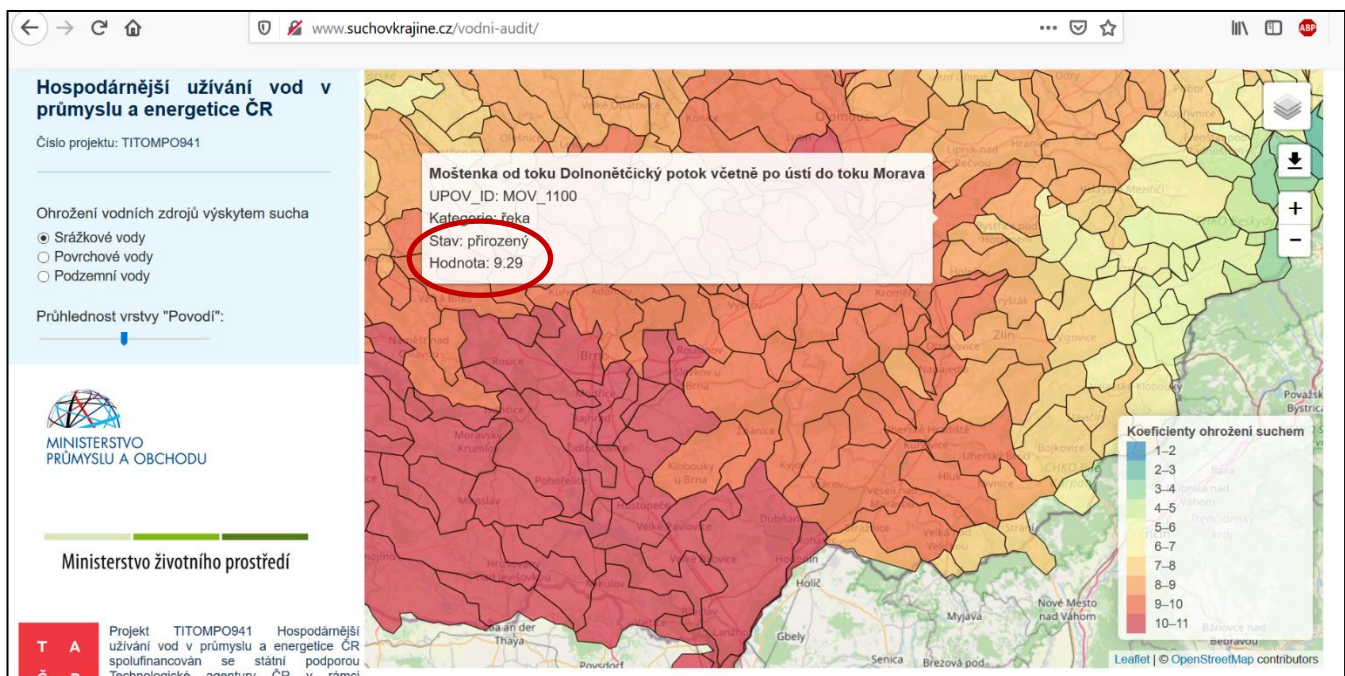
Organizace určí vhodné nástroje pro sledování spotřeby vody (vodoměr, fakturace) a vede evidenci naměřených parametrů minimálně v intervalech běžného účetního období. V případě vlastních vodoměrů doloží metrologickou confirmaci měřidel.

F.4 Druhy vody na vstupu a hodnocení stability

Žadatel určí zdroje odebírané vody a určí procentuální podíl využití podle původu:

- a) veřejná vodovodní síť,
- b) povrchová voda,
- c) podzemní voda,
- d) srážková voda,
- e) převzatá voda vystupující z jiné provozovny,
- f) surovinová voda,
- g) voda vystupující z jiné organizace.

Ke každému z identifikovaných zdrojů vody spadajících do skupin a) - c) doloží vodoprávní rozhodnutí, pokud bylo vydáno či jiný smluvní doklad. Pro hodnocení stability se využijí připravené mapy Ohrožení vodních zdrojů výskytem sucha dostupné na www.suchovkrajine.cz/vodni-audit/.

Obr. 1: Ukázka stanovení koeficientu ohrožení suchem pro povrchové vody

F.5 Výchozí stav ukazatelů odpovědného nakládání s vodou

Žadatel určí celkový odběr vody Q (definice viz Metodika VA kap. B.3) a určí výchozí stav ukazatelů nakládání s vodou tak, že jej jako měrný odběr neboli měrnou spotřebu vody q vztáhne na jednotku ukazatele činnosti organizace podle odst. H.3. Tato hodnota je spočítána pro tři poslední hodnocené roky³.

³ V Metodice VA definováno jako „měrná spotřeba vody“, která nebere v úvahu recyklaci vody, vodu v surovině a srážkové vody.

V příloze organizace uvede *maximální hodinový odběr vody* Q'_h v $m^3 \cdot h^{-1}$, tj. největší odběr vody po dobu jedné hodiny ve dnech, kdy je maximální denní odběr vody. Pokud tuto hodnotu nezná a nemůže ji nijak doložit, pokusí se ji alespoň odhadnout.

F.6 Nakládání s odpadními vodami a její kvalita

Žadatel popíše způsob nakládání s odpadními vodami. V Tabulce OHV je tato oblast „Nakládání s odpadními vodami“ relevantní pouze pro vypouštění z výrobních nebo obdobných zařízení, vznikají-li tyto odpadní vody převážně jako produkt průmyslové činnosti. Oblast „Kvalita odpadních vod vypouštěných do recipientu“ v Tabulce OHV je relevantní pouze pro takové provozovny, které vypouští odpadní vodu přímo do recipientu. V takovém případě organizace doloží kvalitu vypouštěné odpadní vody.

F.7 Nakládání se srážkovými vodami

Žadatel popíše, jakým způsobem je nakládáno se srážkovou vodou v areálu podniku. K vyplnění Tabulky OHV je nejdříve nutné stanovit množství zachytitelné srážky Q , a to pro všechny zpevněné plochy (tedy i střech) v areálu provozovny. Pro výpočet je možné využít kalkulačku připravenou na www.suchovkrajine.cz/vodni-audit/. Výpočet je prováděn podle následujícího vzorce:

$$Q = P \cdot f_s \cdot H_s \cdot 10^{-3}$$

kde:

Q ... je množství zachytitelné srážky (m^3 / rok),

P ... je plocha zpevněných ploch v areálu a střech budov (m^2),

f_s ... je koeficient odtoku (závisí na druhu povrchu, dle ČSN 75 9010) (-),

H_s ... je průměrný roční úhrn srážek (mm),

Celkové množství zachytitelné srážky je určeno jako součet všech dílčích množství zachytitelných srážek pro různé typy zpevněných ploch.

F.8 Určení míry využití recyklované vody

Je-li to relevantní, žadatel identifikuje procentuální podíl vody, kterou vrací zpět do vlastního či cizího oběhu, a to vzhledem k vlastní vodě na vstupu a vzhledem k vlastní vodě na výstupu. Pro vyplnění Tabulky OHV je potřeba znát míru recyklace vody v podniku.

Míra recyklace = 100 x objem recyklované vody/ celková spotřeba vody

Kdy:

Celková spotřeba vody = odběr z vlastních zdrojů + odběr z veřejného vodovodu + voda převzatá + využívaná srážková voda + recyklovaná voda.

G. Návod na vyplnění Tabulky OHV

Tabulku OHV ve formátu MS Excel™ uvedenou v příloze této metodiky vyplňuje a ověřuje zpracovatel OHV. Hodnocení se provede vždy vzhledem ke konkrétní provozovně.

G.1 Popis Tabulky OHV

V Tabulce OHV se vyplňují pouze žlutě označené buňky.

První list – „Celkový přehled“ – obsahuje stručnou charakteristiku žadatele, organizace a provozovny, prohlášení o správnosti uvedených informací. Obsahuje také celkové skóre bodového hodnocení po aplikaci váženého součtu parametrů z druhého listu „Tabulka k vyplnění“. Pro zjednodušení kontroly správného vyplnění druhého listu obsahuje první list automatické hodnocení správnosti ANO / NE. Podobným způsobem je uveden také počet odkazů, které je třeba ještě doplnit na druhém listu jako odůvodnění, že Oblast není relevantní. Pokud je hodnota buněk D:39 „ANO“, je druhý list pravděpodobně vyplněn úplně a správně. Následují údaje o provedeném zpracování s prohlášením zpracovatele.

Druhý list – "Tabulka k vyplnění" – obsahuje jednotlivé oblasti hodnocení, jejich váhy a možné dosažené bodové zisky (stupně plnění).

Vyplňuje se:

- Skutečnost, zda je Oblast hodnocení pro organizaci relevantní, tj. hodnoty "JE relevantní" nebo "NENÍ relevantní". Relevantnost je definována dále v metodice pro každé kritérium zvlášť a při vyplňování se vybírá z rolovacího seznamu. Pokud je zvolena možnost "NENÍ relevantní", musí být v příložené dokumentaci doloženo ověřitelné odůvodnění tohoto vyloučení a na toto odůvodnění musí být učiněn odkaz v řádku 28 „Odkaz na zdůvodnění“ ve spodní části tabulky (odkazem např. na konkrétní číslo/stránku přílohy).
- Dosažená hodnota v rámci každé Oblasti hodnocení. Tato hodnota se označí písmenem malé "x" (křížkuje se). V rámci jedné Oblasti hodnocení lze udělit pouze jeden křížek, a to v té části, kde uvedené tvrzení nejlépe odpovídá skutečnosti.

Každé Oblasti hodnocení je přidělena váha, která reflektuje význam dané oblasti v celkovém hodnocení. Váhy jsou součástí vzorce pro výslednou bodovou hodnotu.

Výsledná bodová hodnota (celková míra plnění) se zobrazí na prvním listě – „Celkový přehled“. Pokud bodová hodnota splňuje požadovanou úroveň hodnocení, zpracovatel doplní identifikační údaje, své jméno a datum vyplnění. Tím je tabulka považována za uzavřenou a lze ji s potřebnými dokumenty přiložit k samotné žádosti.

H. Oblasti hodnocení

H.1 Trendy ve spotřebě vody

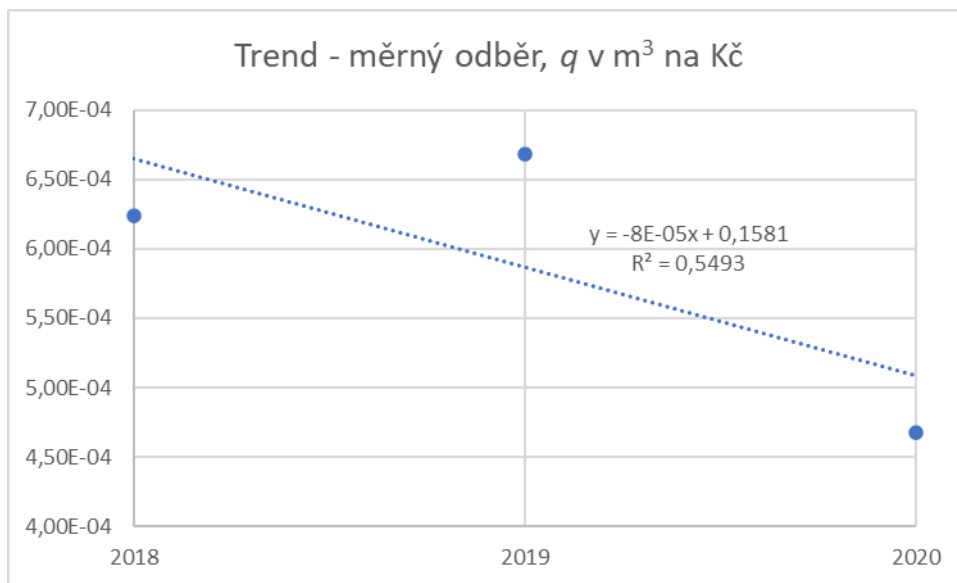
<p>Jedná se o lineární trend měrného odběru (spotřeby) vody vztažené na relevantní ukazatel činnosti za poslední tři roky (viz odst. F.5). Měrný odběr (měrná spotřeba) vody nebere v úvahu recyklaci vody, vodu v surovině či využití srážkové vody. Naproti tomu odběr z veřejného vodovodu je pro účely této metodiky započítán, přestože se nejedná o přímý odběr z vodního zdroje. Pro výpočet měrné spotřeby vody se využije následující vzorec:</p> <p><i>Měrná spotřeba vody = celkový odběr vody / relevantní ukazatel činnosti</i></p> <p>Do výpočtu jsou zahrnuty tři poslední roky.</p>		
Váha	2	
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že v organizaci k odběru vody nedochází.	
Podkladové dokumenty	Podklady pro zdrojová data, zdrojová data a graf s proložením hodnot lineární spojnicí trendu, včetně příslušné rovnice a hodnoty spolehlivosti.	
Vyhodnocení	Hodnota spolehlivosti rovnice lineární spojnice trendu R^2 musí být alespoň 0,5. Pokud spotřeba klesá, trend vykazuje zlepšující se charakteristiku. Pokud navíc jeden z údajů o měrném odběru (měrné spotřebě) v časové řadě klesne alespoň 1,5x oproti předchozímu údaji, lze vyhodnotit zlepšení parametru jako skokové.	
V Tabulce OHV oblasti hodnocení č. 1 <i>Trendy ve spotřebě vody (vztažené na jednotku výkonu)</i> uvedeným možnostem a bodovým hodnotám náleží hodnocení:		
$R^2 \geq 0,5$ a současně lineární trend stoupá	Sledované ukazatele vykazují zhoršující se trend.	0 b.
$R^2 < 0,5$	Sledované ukazatele vykazují konstantní (ani rostoucí, ani klesající) trend.	5 b.
$R^2 \geq 0,5$ a současně lineární trend klesá	Sledované ukazatele vykazují zlepšující se trend.	10 b.
$R^2 \geq 0,5$ lineární trend klesá a současně v časové řadě klesne jeden z vynesných údajů alespoň 1,5x oproti předchozímu údaji	Sledované ukazatele vykazují skokové zlepšení.	20 b.

Ilustrativní příklad: Žadatel uvede pro provozovnu ke konci fakturačního období celkové odběry vody Q souhrnně za 12 měsíců po tři sledovaná období, tzn. tři kalendářní roky, a k tomu příslušné měrné odběry vody q např. takto:

ukazatel činnosti: obrat				násobek poklesu
jednotka ukazatele činnosti: Kč				
rozhodné datum: 31.3.				
rok	celkový odběr, Q	obrat	měrný odběr, q	
	v tis. m ³	v tis. Kč	v m ³ na Kč	
2018	6,15	9,86E+03	6,24E-04	-
2019	6,72	1,01E+04	6,69E-04	0,93
2020	5,15	1,10E+04	4,68E-04	1,43

Tab. 1: Příklad vyjádření ročních odběrů vody.

Dále uvede grafické vyjádření a lineární spojnici trendu s hodnotou spolehlivosti např. takto:

Obr. 2: Příklad grafu měrného odběru po tři sledovaná období a vyhodnocení trendu.

Z uvedeného vyplývá, že přes trvalý mírný růst obratu došlo od 1. 4. 2019 do 31. 3. 2020 k výraznější úspoře vody, která se projevila poklesem měrného odběru vody oproti předchozímu údaji o 1,4násobek, tedy méně než 1,5x, a zlepšení tak nelze vyhodnotit jako skokové. Hodnota spolehlivosti klesající lineární spojnice trendu je rovna nebo více než 0,5 - lze tedy trend vyhodnotit jako nekonstantní, a to zlepšující se.

Pravdivý údaj tedy odpovídá bodové hodnotě 10 b.

H.2 Vody na vstupu

<p>Jedná se o vody vstupující do podniku. Lze je identifikovat pomocí kontrolních bodů (např. povolení k odběru, měření, zařízení) na hranici systému organizace – viz odst. F.4. Stabilita zdrojů se určuje pomocí map Ohrožení vodních zdrojů výskytem sucha, které jsou dostupné na http://www.suchovkrajine.cz/vodni-audit/. Pro každý vodní zdroj lze z příslušné mapy (povrchové, podzemní a srážkové vody) určit koeficient ohrožení suchem. Za nestabilní se považují takové zdroje, kdy je koeficient ohrožení suchem roven nebo větší než 9. V případě, že jsou využívány různé kombinace vodních zdrojů, je nutné spočítat celkový faktor ohrožení suchem. Postup je popsán v kapitole 3.3.2.1. v Metodice VA. I pro celkový faktor ohrožení suchem zůstává prahová hodnota 9 pro rozdělení na stabilní a nestabilní zdroj.</p>	
Váha	1,5
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že organizace neodebírání podzemní, ani povrchovou vodu, ani nevyužívá vodu z veřejného vodovodu.
Podkladové dokumenty	Podklady pro informace o vodách na vstupu, zdrojích a jejich stabilitě, jako jsou vodoprávní povolení k jednotlivým odběrům, fakturace za odběr z veřejné vodovodní sítě, doložit výpočet celkového faktoru ohrožení suchem spočítaný na základě koeficientů ohrožení suchem pro každý dílčí zdroj vody pomocí map Ohrožení vodních zdrojů výskytem sucha.
Vyhodnocení	Za nejstabilnější a nejšetrnější způsob získávání vody na vstupu organizací je považován odběr z veřejného vodovodu doplněný o využívání vody srážkové, recyklované, kondenzační, surovinové (voda získaná ze vstupní suroviny) či důlní.
<p>Vybere se varianta, která nejlépe popisuje převládající aktuální stav. V Tabulce OHV, oblast hodnocení č. 2 <i>Vody na vstupu</i>, jsou patrné kritériální možnosti a bodové hodnoty.</p>	

Ilustrativní příklad: Organizace zpracovává brambory na separát určený k výrobě vloček sušené bramborové kaše. V provozovně využívá srážkové vody zachycené střechou (výpočet uveden v odstavci F.6). Skutečnost doloží stručným popisem. Další část potřeby vody je pokryta vodou obsaženou v bramborové surovině, proto žadatel doloží stručný popis technologie na separaci a úpravu vody pro další použití. Zbýlá potřeba vody je pokryta odběrem z veřejného vodovodu – doloží se fakturací. Správnému hodnocení tedy odpovídá 20 b.

H.3 Nakládání s odpadními vodami

<p>Mezi důležité oblasti hodnocení OHV patří i způsob likvidace odpadních vod. Jedná se o vody vystupující z provozovny (zprostředkovaně či přímo) do životního prostředí, a to v souvislosti s výrobní či obdobnou činností provozovny, tedy o odpadní vody vznikající převážně jako produkt průmyslové činnosti.</p>	
Váha	1,5
Podmínky vyloučení	<p>Oblast hodnocení není relevantní v případě, že z organizace nevystupuje žádná odpadní voda vznikající v souvislosti s její výrobní či obdobnou činností, tedy pokud organizace vypouští odpadní vody vznikající převážně jako produkt průmyslové činnosti. Vypouští-li například organizace pouze splaškové vody, není tato oblast hodnocení relevantní.</p>
Podkladové dokumenty	<p>Např. kopie vodoprávních povolení k vypouštění odpadních vod, kopie smluv o vypouštění odpadních vod do kanalizace, platby za vypouštění do kanalizace (faktury za stočné), analýzy rizik a povolení nebo stanoviska KHS⁴ k využití upravené vody.</p>
Vyhodnocení	<p>Vybere se varianta, která nejlépe popisuje převládající aktuální stav.</p>

⁴ Krajská hygienická stanice

H.4 Kvalita odpadních vod vypouštěných do recipientu

Kvalita vypouštěných odpadních vod v případě nedostatku vody významně ovlivňuje jakost vody v recipientu. Odpadní vody vypouštěné do recipientu je nutné sledovat a snažit se dosáhnout co nejmenší zátěže životního prostředí.	
Váha	1,4
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že organizace nevypouští odpadní vody do recipientu. Oblast hodnocení je tedy v zásadě relevantní pouze v případě, že organizace po vyčištění vypouští odpadní vody přímo do vodního toku na základě povolení vodoprávního úřadu.
Podkladové dokumenty	Kopie vodoprávních povolení, program odběru vzorků, protokoly o laboratorních zkouškách akreditovaných laboratoří, vyhodnocené ukazatele kvality vzorků odebraných odpadních vod za poslední tři roky.
Vyhodnocení	Vybere se varianta, která nejméně popisuje převládající aktuální stav. Vyhodnocuje se stav vzorků za poslední tři roky – porovnání emisních limitů vůči naměřeným hodnotám. Vyhodnocují se všechny limity kromě RAS ⁵ . „Výjimečně“ znamená zpravidla méně než 1 krát za rok.

Ilustrativní příklad: Vodoprávní povolení pro vypouštění odpadních vod do vod povrchových stanovuje organizaci s výrobní provozovnou emisní limity podle Přílohy 1 k nařízení vlády č. 401/2015 Sb. mj. pro koncentraci N-NH₄⁺ 20 mg/l a pro CHSK_{Cr} 200 mg/l. Pokud žádný ze vzorků předepsaných vodoprávním úřadem ani jednou v roce nepřekročí limit (tzn. Příloha 5 NV není využita), a navíc protokoly o laboratorních zkouškách prokazují bez výjimky naměřené koncentrace pro N-NH₄⁺ v rozsahu 0 až 10 mg/l a pro CHSK_{Cr} 0 až 100 mg/l, pak reálnému stavu nejvíce odpovídá nejvyšší úroveň kritéria za 20 bodů: „Organizace plní emisní limity pro vypouštění odpadních vod v dolní polovině jejich rozsahu a přípustný počet nevyhovujících vzorků dle Přílohy č. 5 k NV č. 401/2015 Sb. nebyl zaznamenán.“

⁵ Rozpuštěné anorganické soli

H.5 Nakládání se srážkovými vodami

<p>Jímání a využívání srážkových vod šetří vodu odebíranou z jiných zdrojů. Využívat srážkovou vodu např. pro závlahu či realizaci vodních prvků napomáhá k příznivému mikroklimatu v areálu podniku. Pro výpočet celkového množství zachytitelné srážkové vody Q je možné využít kalkulačku na webové stránce www.suchovkrajine.cz. Další podrobnosti o využití srážkových vod obsahuje Metodika VA kap. 3.6 a 6.5 nebo jiné vhodné metodiky.</p>	
Váha	1,8
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že organizace se neseťkává se srážkovými vodami (nevlastní budovu, pozemek apod.).
Podkladové dokumenty	Popis způsobu nakládání se srážkovými vodami v areálu podniku včetně výpočtu.
Vyhodnocení	Vyhodnocuje se nakládání se srážkovými vodami v areálu podniku. Vybere se tvrzení, které nejlépe vystihuje skutečný stav.
<p>V Tabulce OHV, v oblasti hodnocení č. 5 <i>Nakládání se srážkovými vodami</i>, uvedeným možností a bodovým hodnotám náleží hodnocení:</p>	
Srážková voda je vypouštěna do jednotné kanalizace.	0 b.
Srážková voda je vypouštěna do dešťové kanalizace či recipientu (řeka, rybník, potok, nádrž atd.). V provozovně nedochází ke znečištění, ke změně kvality srážkové vody ani k jiné manipulaci.	5 b.
Srážková voda ze zpevněných ploch a budov je akumulována, využívána pro závlahu či vsakována na pozemku (>30% zpevněných ploch) ⁶ .	10 b.
Srážková voda ze zpevněných ploch a budov je akumulována a alespoň z 15 % z celkového množství zachytitelné srážkové vody využívána v organizaci jako provozní voda, např. ve výrobě nebo pro sociální zázemí jako voda užitková a procesní. Zároveň sem patří provozovny, které mají zelenou střechu.	20 b.

Ilustrativní příklad: Organizace využívá srážkovou vodu jako vodu užitkovou a z celkového množství zachytitelné srážky využívá v podniku 25 %. Organizace tedy tuto vodu využila jako vodu provozní, a kromě výpočtu žadatel doložil schématem řešení zahrnující jímací zařízení s retenční nádrží a využití vody v provozu. V Tabulce OHV nejlépe odpovídá skutečnosti kritérium za 20 bodů: „Srážková voda ze zpevněných ploch a budov je akumulována a využívána v organizaci jako provozní voda (ve výrobě, splachování WC, úklid aj.) (>15% z celkového množství zachytitelných srážkových vod).“

⁶ Procentuální hranice byly stanoveny na základě průzkumu současného stavu aplikovaných technologických řešení.

H.6 Používání recyklované vody

Recyklovaná voda je voda, která je po použití k jednomu účelu znovu použita ke stejnému či jinému účelu v rámci identické provozovny nebo organizace. Naopak za recyklované vody nejsou považovány vody cirkulující v uzavřených okruzích.	
Váha	1,8
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že technologie provozovny neumožňuje využívat recyklované vody.
Podkladové dokumenty	Relevantní dokumenty obsahující zdrojové informace, např. výpočet míry recyklované vody, schéma recyklace v hranicích provozovny atd.
Vyhodnocení	Vyhodnocuje se procentuální míra recyklace vody. Vybere se převládající nakládání.
V Tabulce OHV, v oblasti hodnocení č. 6 <i>Používání recyklované vody</i> , uvedeným možností a bodovým hodnotám náleží hodnocení podle procentuálního podílu míry recyklace (viz kap. 3.7 Metodiky VA):	
0 %	0 b.
Méně než 2 %	5 b.
2 až 15 %	10 b.
Více než 15 %	20 b.

Ilustrativní příklad: Instalací recyklace kondenzátu organizace dosáhla úspory 50 m³ vody denně, což představuje cca 10 % z celkového množství spotřebované vody v podniku. Žadatel doložil výpočet. V Tabulce OHV nejlépe odpovídá skutečnosti kritérium za 10 bodů: „Organizace využívá recyklovanou vodu v malé míře. Míra recyklované vody se pohybuje v mezích 2-15 %.“

H.7 Srovnání s ostatními organizacemi / referenčními hodnotami (benchmark)

<p>Organizace provede porovnání dosažených efektů svých specifických řešení s výsledky aplikací řešení podobných organizací (z hlediska činnosti, výroby, velikosti, obratu apod.). Porovnávají se vybrané referenční hodnoty u organizací srovnatelné velikosti a činnosti. K porovnání lze využít BAT hodnoty, jsou – li k dispozici, případně porovnání s jinými údaji, např. s Environmentálními prohlášeními podobných podniků zpracovanými podle Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 1221/2009. Jako podklad lze využít „Analýzu spotřeby vody dle průmyslového odvětví“, případně web Evropské komise. Jako hodnoty k porovnání lze mj. využít směrných čísel roční potřeby vody stanovené vyhláškou č. 120/2011 Sb. Dalším vhodným nástrojem jsou např. studie vodní stopy⁷ zpracované organizacemi pro jednotlivé produkty.</p>	
Váha	1,2
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že informace o srovnání s ostatními organizacemi v oboru nejsou k dispozici.
Podkladové dokumenty	Rešerše v přiměřeném rozsahu odpovídajícím danému stupni poznání a dostupným informacím.
Vyhodnocení	Vyhodnocuje se minimálně porovnání hodnot měrného odběru (spotřeby) vody.
<p>V Tabulce OHV, v oblasti hodnocení č. 7 <i>Srovnání s ostatními organizacemi / referenčními hodnotami (benchmark)</i>, uvedeným možností a bodovým hodnotám náleží hodnocení:</p>	
Horší hodnoty	0 b.
Srovnatelné hodnoty	5 b.
Nadprůměrné hodnoty	10 b.
Špičkové hodnoty	20 b.

⁷ ČSN EN ISO 14046 Environmentální management – Vodní stopa – Zásady, požadavky a směrnice, Metodika sestavení vodní stopy:

https://heis.vuv.cz/data/webmap/datovesady/projekty/vodnistopa/docvystupy/Metodika_sestaveni_vodni_stopy.pdf

Odkaz na originál metodiky v AJ s názvem „The Water Footprint Assessment Manual“ je zde:

https://waterfootprint.org/media/downloads/TheWaterFootprintAssessmentManual_2.pdf

H.8 Zajištění právního souladu v oblasti nakládání s vodou; sankce

Organizace má mít přehled o požadavcích vyplývajících z platné právní úpravy v oblasti vodního hospodářství a zejména má jednat v souladu s těmito požadavky. Organizace by také měla pravidelně zajišťovat kontrolu plnění těchto požadavků.	
Váha	1,4
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že se na organizaci nevztahuje žádný z požadavků regulátorů ani žádná právní úprava v oblasti vodního hospodářství.
Podkladové dokumenty	Dokumentace o sankcích a realizaci nápravných opatření, bylo-li s organizací vedeno sankční správní řízení.
Vyhodnocení	Hodnocené období jsou poslední tři roky. „Ojedinele“ znamená zpravidla méně než 1 krát za rok. Udělení sankce se rozumí pravomocné rozhodnutí o porušení právních předpisů v oblasti vodního hospodářství.
Vybere se varianta, která nejuvýstižněji popisuje převládající stav.	

Ilustrativní příklad: Organizace plní veškeré požadavky právních předpisů. Dále je v organizaci jmenován tzv. podnikový ekolog, tzn. kompetentní osoba, která dohlíží na plnění emisních limitů, odběrů, hlášení, realizaci nápravných opatření atd. Organizace doložila výše popsání skutečnosti. Za poslední tři roky nebylo ze strany ČIŽP či vodoprávního úřadu zjištěno pro příslušnou provozovnu porušení právních předpisů. V Tabulce OHV nejlépe odpovídá skutečnosti kritérium za 20 bodů: „Zákonné a další požadavky jsou plněny a je zaveden systém kontroly a monitoring nad rámec zákonných požadavků.“

H.9 Šíření povědomí o odpovědném nakládání s vodou, komunikace

<p>Schopnost organizace šířit povědomí o principech OHV je významným faktorem uplatňujícím prvky společenské odpovědnosti. Zároveň je ale důležitá schopnost organizace předcházet stavu nedostatku vody a v případě jeho vyhlášení spolupracovat na jeho zvládnutí (např. s komisí pro zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody). Udržitelnost a efektivita při využívání vodních zdrojů mohou být zohledněny také při postupech podle vodního zákona, který připouští, že v situacích vážného nedostatku vody mohou být některým subjektům odběry vody administrativně omezeny či dokonce zakázány.</p>	
Váha	1,3
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že se u hodnocené organizace tato aktivita nedá běžně očekávat.
Podkladové dokumenty	<p>Organizace doloží způsob šíření povědomí o principech hospodárného nakládání s vodou, může se jednat o Print Screen webových stránek, propagační materiál či podepsaný seznam účastníků provedeného školení.</p> <p>V případě ochoty organizace zapojit se do systému zvládnutí sucha a nedostatku vody (ve smyslu novely vodního zákona č. 544/2020 Sb.), tj. má-li organizace vůli spolupracovat s krajskými komisemi pro zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody a např. sdílet data o spotřebě vody v době jejího nedostatku, organizace tuto skutečnost písemně deklaruje (čestné prohlášení).</p>
Vyhodnocení	Hodnocena je velikost okruhu aktérů osvětové činnosti. Organizace šíří povědomí o důležitosti odpovědného hospodaření s vodou uvnitř své organizace (např. mezi svými zaměstnanci), navenek (např. mezi obchodními partnery, zákazníky, dodavateli či odběrateli) i mezi širokou veřejností (odbornou i laickou). Vybere se varianta, která nejuvěstičněji popisuje převládající stav za poslední tři roky.

H.10 Inovace v oblasti nakládání s vodou

<p>Organizace by měly proaktivně přistupovat k odpovědnému hospodaření s vodou. Součástí takových inovací může být zavedení úsporných technologií (např. bezvodné technologie) a aktivit (např. moderní prvky detekce ztrát) či rozličné vlastní výzkumné aktivity jako jsou zlepšovací návrhy a patenty, laboratorní, poloprovozní nebo provozní zkoušky. Návrhy opatření mohou vycházet z Katalogu opatření pro úsporu vody v energetice a průmyslu dostupný z adresy: http://recyklace-voda.vscht.cz/.</p>	
Váha	1,5
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že technologie nebo služba neumožňuje úpravy směřující k vyšší efektivitě odpovědného hospodaření s vodou.
Podkladové dokumenty	Dokumentace návrhů a realizací inovativních řešení.
Vyhodnocení	Vyhodnocuje se aktivita podniku vzhledem k inovativním řešením odpovědného hospodaření s vodou za období posledních tří let. Vybere se tvrzení, které nejlépe odpovídá hodnocenému období.
<p>V Tabulce OHV, oblast hodnocení č. 10 <i>Inovace v oblasti nakládání s vodou</i>, jsou patrné kritériální možnosti a jejich bodové hodnoty.</p>	

H.11 Plány pro zvládání nedostatku vody v podniku

Růst průměrné teploty vzduchu a častější výskyt extrémních meteorologických událostí jsou prokázány negativní dopady změny klimatu. Na povodňové situace bývá většina podniků připravena, na epizodu sucha již tolik ne. Vznik sucha a nedostatku vody se může projevit kdykoliv a kdekoliv a podniky tak mohou být nečekaně konfrontovány s jeho dopady. Organizace se ale mohou na vznik nedostatku vody spojený s dlouhodobějším suchem připravit. S tímto počítá i nová právní úprava (novela vodního zákona č. 544/2020 Sb.), ve které je rozpracován systém operativního řízení během suché epizody. Zákon sice výslovně počítá s tvorbou tzv. suchých plánů pouze na úrovni kraje jako samosprávného celku, nicméně zpracovat si vlastní plán pro zvládání nedostatku vody může být smysluplné a užitečné i v rámci podniku.

Plány by měly řešit mimořádnou situaci extrémního sucha, v jehož důsledku může dojít ke snížení či úplnému zastavení dodávek vody, ke snížení kvality vstupní vody, k požadavku na zvýšení kvality vypouštěné odpadní vody do recipientu v důsledku nízkého naředění ve vodním toku atd. Plány by měly tedy identifikovat možná rizika pro provoz a navrhnout jejich možné řešení tak, aby provoz nemusel být omezen či uzavřen. Příklady možných rizik lze vyvodit např. i z [Metodiky pro přípravu Plánů pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody](#) připravenou pro zpracování krajských plánů.

Pro podporu v rozhodování během sucha lze využít informace ze systému HAMR, dostupný je z webové adresy <https://hamr.chmi.cz>, kde je hodnocen stav sucha s predikcí vývoje až na 8 týdnů. Tento systém je aktualizován každý týden. Systém Hamr obsahuje i historická data od roku 1981, která lze využít ke srovnání současného stavu se stavem v minulosti, jehož dopady jsou v podniku dobře známy či zdokumentovány. V metodice VA jsou problematice nedostatku vody věnovány kapitoly 5.1 a 5.2.

Váha	1,7
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že organizace neodebírá vodu z povrchových či podzemních vod ani z veřejného vodovodu.
Podkladové dokumenty	Plán pro zvládání nedostatku vody v podniku s identifikací odpovědných osob, rizik a s návrhem opatření k jejich eliminaci (případně též s návazností na krajské plány pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody).
Vyhodnocení	Vyhodnocuje se, zda organizace přijala plány, které zajistí eliminaci rizik vedoucí k zachování kontinuity provozu a zda je určena osoba odpovědná za řešení mimořádné situace. Vybere se tvrzení, které nejlépe odpovídá aktuálnímu stavu.

V Tabulce OHV, oblast hodnocení č. 11 *Plány pro zvládání nedostatku vody v podniku*, jsou patrné kritériální možnosti a jejich bodové hodnoty.

Ilustrativní příklad: Organizace zavedla systém řízení kontinuity podnikání (BCMS) podle ISO 22301, jehož součástí jsou plány reakcí na incidenty. Mezi významnými incidenty je i nedostatek vody. Je tedy zpracován plán, který omezuje zbytné činnosti, jako je třetí směna, provoz sprch, jídelny a skrápění povrchů pro zvýšení tepelné pohody pracovníků. Tím prokazatelně sníží spotřebu vody zhruba o polovinu oproti normálnímu provozu. Žadatel předložil plán pro sucho, akreditovaný

certifikát BCMS a krizový plán v souladu s ČSN EN 15975-1+A1. Tyto podklady postačí k ohodnocení kritéria za 20 bodů „Plány jsou stanoveny a pravidelně přezkoumávány.“

H.12 Certifikace

<p>Organizace může zavést systém řízení podle jednoho z následujících standardů:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● systém environmentálního managementu (EMS) podle ISO 14001 nebo schéma ekologického managementu a auditu (EMAS) podle nařízení (EU) č. 1221/2009, kdy spotřeba vody je podnikem identifikována jako významný environmentální aspekt, ● systém managementu hospodaření s energií (EnMS) podle ISO 50001, kdy spotřeba vody je identifikována jako významné užití energie, nebo se na alespoň jeden z hlavních produktů podniku vztahuje certifikace environmentálního prohlášení o produktu (EPD) typu III podle ISO 14025, ● systém managementu kontinuity podnikání (BCMS) podle ISO 22301, kdy stav nedostatku vody je identifikován jako incident významného dopadu do činností organizace, nebo systém managementu efektivního hospodaření s vodou (WEMS) podle ISO 46001. 	
Váha	1,4
Podmínky vyloučení	Oblast hodnocení není relevantní v případě, že organizace je akreditovaným certifikačním orgánem.
Podkladové dokumenty	Aktuálně platný akreditovaný ⁸ výstup: certifikát nebo ověřené prohlášení. Potřebné dokumenty systému řízení organizace o důrazu na spotřebu vody.
Vyhodnocení	Vyhodnocuje se, zda je podnik držitelem platného certifikátu vydaného akreditovaným certifikačním orgánem nebo zpracovatelem v jednom z výše uvedených relevantních systémů. Současně musí být spotřeba vody vyhodnocena jako významný rizikový faktor s následnými opatřeními k jejímu snížení.

⁸ Podrobnosti o akreditaci viz www.cai.cz.

I. Příloha I – Tabulka hodnocení Odpovědného hospodaření s vodou

Viz soubor v MS Excel s názvem „Tabulka hodnocení Odpovědného hospodaření s vodou“